

Prologin ensimmäiset 20 vuotta – Olemassaolon perusyksiköiden äärellä

Tomi Laapotti, Tessa Horila, Kaisa Pekkala,
Mitra Raappana & Sini Tuikka

Viittausohje:

Laapotti, T., Horila, T., Pekkala, K., Raappana, M. & Tuikka, S. (2025). Prologin ensimmäiset 20 vuotta – Olemassaolon perusyksiköiden äärellä. *Prologi – Viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti*, 21(2), 1–4. <https://doi.org/10.33352/prlg.176519>

To cite this article:

Laapotti, T., Horila, T., Pekkala, K., Raappana, M. & Tuikka, S. (2025). Prologin ensimmäiset 20 vuotta – Olemassaolon perusyksiköiden äärellä. *Prologi – Journal of Communication and Social Interaction*, 21(2), 1–4. <https://doi.org/10.33352/prlg.176519>

Prologi

– Viestinnän ja vuorovaikutuksen
tieteellinen aikakauslehti

journal.fi/prologi/

ruotsiksi: Prologi – Tidskrift för Kommunikation och Social Interaktion
englanniksi: Prologi – Journal of Communication and Social Interaction

Julkaisija: Prologos ry.

Avoin julkaisu / Open Access
ISSN 2342-3684 / verkko

Pääkirjoitus

Prologi, 21(2)

1–4

<https://doi.org/10.33352/prlg.176519>

Prologin ensimmäiset 20 vuotta – Olemassaolon perusyksiköiden äärellä

Tomi Laapotti

Tessa Horila

Kaisa Pekkala

Mitra Raappana

Sini Tuikka

Tämä on Prologin 20-vuotisjuhlanumero, paljon onnea Prologi! Tähän ikään pääseminen ei ole itsestään selvää, eikä tapahdu itsestään. Tässä pääkirjoituksessa jäsenämme Prologin tähänastista taivalta toimintaympäristössään ja katsomme myös tulevaan.

Tiedejulkaisemisen toimintaympäristö on muuttunut kahden vuosikymmenen aikana valtavasti. 2000-luvun alussa suurin osa artikkeleista ilmestyi painetuissa lehdissä, joihin pääsy vaati yliopistokirjaston tilauksia. Nyt julkaiseminen on lähes täysin digitaalista, mikä on parantanut tiedon saavutettavuutta (ainakin näennäisesti). Erilaisten tieteellisten julkaisujen määrä on kasvanut huomattavasti, eikä publish or perish -hurmos ole hajanaisista soraäänistä

huolimatta osoittanut heikkenemisen merkkejä. Samalla avoin julkaiseminen (open access) on kasvanut voimakkaasti, ja myös Prologi on avoimesti saatavilla. Tutkittu tieto täyttää maailmaa, ja tiedejulkaisemisen alustojen on löydettävä paikkansa kilpailullisessa ekosysteemissä. Vakiintuneet, paikkansa lunastaneet, tieteelliset aikakauslehdet lienevät vahvimalla maaperällä. Merkkipaalumme äärellä pohdimmekin, vakiintuuko 20 vuodessa, kantaako maaperä?

Aiemmin kustantajat saivat tulonsa vain tilaajilta, mutta nykyisin rahoitusvastuu siirtyy yhä useammin kirjoittajille. Artikkelien käsittelymaksut ovat keskeinen tulonlähde erityisesti avoimissa lehdissä. Tämä on muuttanut merkittävästi julkaisutoiminnan taloudellisia ra-

kenteita ja herättänyt keskustelua tutkimuksen yhdenvertaisesta saavutettavuudesta ja siitä, kenelle julkaisu yleensäkin kuuluu tai kuka sen omistaa. Prologi ei peri kirjoittajamaksuja.

2000-luvun alussa vaikutusmittarit, kuten impact factor ja h-indeksi, hallitsivat tieteellistä arviointia. Nykyään rinnalle on noussut vaihtoehtoisia metriikoita (altmetrics), jotka mittaavat esimerkiksi latausmääriä, sosiaalisen median mainintoja ja näkyvyyttä uutisissa. Lisäksi tutkimusdataa, ohjelmistoja ja avoimuuden käytäntöjä pidetään yhä tärkeämpinä meriitteinä tutkijoille. Tutkijan arvioinnissa pyritään siirtymään pelkistä julkaisumetriikoista laajempaan osaamisen ja vaikuttavuuden arviointiin. Me Prologin toimituskunnassa seuraamme aktiivisesti artikkeleidemme latausmääriä: Prologia luetaan paljon, tätä kirjoitettaessa 10 luetuinta vertaisarvioitua artikkelia on ladattu tietos- toina yli 7200 kertaa tämän vuoden aikana. Prologissa julkaistu tutkimus on vaikuttavaa, ja tekstit ovat myös aktiivisessa opetuskäytössä ympäri Suomen. Tämä kaikki on tärkeää nykyaikaisessa tutkijan arvioinnissa. Kannustamme julkaisemaan Prologissa!

Prologi aloitti vuonna 2005 vuosittain ilmestyvänä puheviestinnän vuosikirjana, ja vuodesta 2021 alkaen Prologi on julkaistu tieteellisenä aikakauslehtenä. Aseman vakiinnuttaminen on vaatinut valtaisan määrän työtä sekä tutkijoiden että julkaisun näkökulmasta. Prologin toimituskunnassa on toiminut kuluneen 20 vuoden aikana yhteensä 27 henkilöä, suurin osa heistä useamman kuin yhden toimituskunnan toimintakauden ajan. Tekstejä on julkaistu yhteensä lähes 200. Näistä vertaisarvioituja artikkeleita on noin 70. Prologin ensimmäinen päätoimittaja Tuula-Riitta Välikoski kirjoittaa tässä numerossa, että Prologin perustaminen pienelle tieteenalalle oli kunnianhimoinen hanke, joka selvästi kannatti. Tuula-Riitan kertomus

Prologin rohkeista alkuaajoista tuo väistämättä mieleen myös tämän ajan. Edelleen Prologi toimii melko pienellä tieteenalalla, ja tällä hetkellä työtä aiheuttavat toimintaympäristön myllerrykset, kun kansainvälinen julkaiseminen on lähtökohta monelle jo jatko-opintojen alkutai- paleella ja lehtien Jufo-luokituksia seurataan tarkasti. Edelleen täytyy olla rohkea ja kunnianhimoinen, että pärjää. Lue lisää Tuula-Riitan puheenvuorosta *Mistä kaikki alkoi – Prologi 20 vuotta*.

Prologin 20 vuotta juhlistettiin myös Prologos ry:n järjestämässä Vuorovaikutuksen teemapäivässä 3.10.2025 Tieteiden talolla Helsingissä. Teemapäivä huipentui juhlapaneeliin, jossa joukko aiempia päätoimittajia summasi kokemuksiaan eri aikakausilta. Keskustelu nosti esiin, kuinka Prologi on kehittynyt kotimaisen tiedejulkaisemisen kentän ja viestinnän alan vakiintumisen mukana ja vastannut ajankohtaisiin tarpeisiin aina dynaamisesti, joskus jopa edelläkävijän roolissa. Muutoksen keskellä pysyvää on ollut yhteisöllinen osallistuminen Prologiin kirjoittajan, toimituskuntalaisen, vertaisarvioijan tai lukijan roolissa. Tulevaan katsoessaan juhlapaneeli totesi tämän pysyvyyden tärkeyden ja muistutti Prologin roolista myös tieteenalamme identiteetin muodostajana ja ylläpitäjänä. Tieteenalaidentiteetti onkin jälleen murroksessa eri yliopistoissa alkaneiden tai alkavien viestintätieteiden opintosuuntien myötä. Tieteelliset yhdistykset julkaisuineen ovat edelleen tärkeässä identiteettiä tukevassa roolissa kasvun ja kehityksen keskellä.

Kasvusta huolimatta emme voi keskittyä vain itseemme. Monitieteinen tutkimus ja tiede- denvälisyys on ollut tiedekeskustelun ja myös -rahoituksen keskiössä jo pitkään. Juhlavista tavoitteista huolimatta monitieteinen julkaiseminen on edelleen haastavaa monien journalien tiukkojen traditioiden ja tutkimusalamääreiden

vuoksi: käytännössä siis monitieteinen tutkimusryhmä voi joutua sanoittamaan tutkimuksensa tietylle tieteenalalle sopivaksi, jotta saa sen julkaistuksi. Kuten edellisessä pääkirjoituksessa todettiin, Prologi haluaa tukea monitieteisyyttä ja tieteidenvälistä keskustelua, koska kompleksinen yhteiskunta tuottaa kompleksisia ongelmia ja kysymyksiä. Niihin vastaamiseen vaaditaan uudenlaisia lähestymistapoja, joita muun muassa monitieteinen yhteistyö mahdollistaa. Prologi on jo usean vuoden ajan toivottanut tervetulleeksi myös viestinnän ja vuorovaikutuksen ilmiöihin keskittyviä lähitieteidenalojen tutkimuksia, vaikka ne eivät aivan täydellisesti istuisikaan siihen teoreettiseen perinteeseen, johon Prologi on juurtunut. Juuremme ovat vahvat, joten oksamme kantavat myös niitä haastavia, tai ainakin eri kantilta tarkastelevia näkökulmia. Haluamme näin luoda alustan paitsi oman tieteenalamme identiteetin jatkuvalla uudelleenmäärittelylle, myös tieteenväliselle keskustelulle. Toivomme kirjoittajien lisäksi myös lukijoidemme osallistuvan aktiiviseen keskusteluun siitä, mihin suuntaan Prologin toivotaan jatkossa kehittyvän. Kaikenlainen palaute on tervetullutta!

Onko 20 vuotta riittävä aika vakiintumiselle, auttavatko vahvat juuret maaperän kantavuuteen? Prologin maaperä on yhteisö. Yhteisömme ydin muodostuu viestinnän ja vuorovaikutuksen tieteelliseen yhdistykseen Prologokseen kytkeytyvistä yksilöistä ja instituutioista. Yhtäläillä yhteisöömme kuuluvat kaikki viestinnän ja vuorovaikutuksen ilmiöistä ja niiden tutkimuksesta kiinnostuneet tahot, olivat nämä sitten tutkijoita, opettajia, opiskelijoita, asiantuntijoita tai keitä tahansa. Yhteisöt rakentuvat, niitä pidetään yllä ja ne muuttuvat vuorovaikutuksessa, eri toimijoiden välisissä monisuuntaisissa suhteissa. Näin Prologi on myös keskeinen alusta viestintäteoreettiselle keskustelulle – siis tukipilari ja maaperä sille yhteisölle, joka Pro-

logia kannattelee. Yhteys kannattelee ja se on vahva, mutta siitä on pidettävä huolta, energian on säilyttävä yhteisössä ja yhteyksissä tai se näivettyy. Prologi on kaikkien viestinnän ja vuorovaikutuksen tutkimuksesta kiinnostuneiden asia, kollektiivinen viestinnällinen aikaansaannos, joka on jatkuvassa joksikin tulemisen tilassa. Ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteikö Prologi olisi vaikuttava ja tärkeä tai etteivätkö sen juuret olisi vankat. Samalla on kuitenkin oltava tietoinen, että tätä yhteisöämme aikaansaannosta on varjeltava, jotta sen joksikin tuleminen jatkuu. Me yhteisönä määritämme tämän suunnan. Toimituskunta haluaakin sydämellisesti kiittää kaikkia menneitä ja tulevia toimituskuntia, erilaisten tekstien kirjoittajia, vertaisarvioijia, panelisteja, nokankoputtelijoita, oveen koputtelijoita ja sanansaattajia: te mahdollistatte myös seuraavat 20 vuotta!

Juhlanumeromme on muhkea. Prologin ensimmäinen päätoimittaja Tuula-Riitta Välikoski kirjoittaa puheenvuorossaan Prologin synnystä ja tarkastelee tieteenalamme kehitystä ja asemaa tässäkin hetkessä. Numeron vertaisarvioidut artikkelit tekevät kunniaa Prologin monitieteisyyteen ja tieteidenväliseen keskusteluun kannustavalle ajatusmaailmalle. Artikkeleista ensimmäinen (Leskelä & Kuure) keskittyy hybridimuotoisen koulutusvientikokouksen vuorovaikutukseen neksusanalyysin keinoin. Nämä kokoukset näyttäytyvät tilana, jossa opettajat voivat muodostaa yhteisiä merkityksiä ammatillisista käytännöistään ja kehittymisestään työelämässä. Artikkelit on englanninkielinen. Toinen artikkeli (Hyppönen & Laajalahti) tarkastelee verkkopankkipalveluiden saavutettavuutta osaamisenäkökulmasta. Suomenkielinen vuorovaikutusosaamisen käsitteeseen pohjautuva artikkeli on keskustelunavaus saavutettavuustutkimuksen traditioiden ja viestintäteoreettisen tutkimuksen välillä.

Vertaisarvioitujen tutkimusten lisäksi tässä numerossa on ääneen ja ammatilliseen äänitietoisuuteen keskittyvä tutkimuspuheenvuoro (Järvinen, Tyrmi & Mäntylä), sek in lähitieteen alan edustajien kirjoittama. Puhutun viestinnän merkittävään osatekijään keskittyvä kirjoitus herättäne e keskustelua Prologin lukijoiden joukossa.

Juhlanumeromme sisältää myös kolme kirja-arviota. Jonna Leppäkumpu arvioi Jussi Onnismaan ja Leena Unkari-Virtasen toimittaman *Rajat ja rajantajut: Yhteisöllisten rajojen pohdintaa* -teoksen, Janne Niinivaara Pekka Isotaluksen *Ruutukasvot – Esiintymisen lumo iltauutisista somevideoihin* -teoksen ja Taina Erkkilä Tuula-Riitta Välikosken ja Sanna Ala-Kortesmaan toimittaman teoksen *Kuuntelemisen Voima – Avain ymmärtämiseen, vaikuttamiseen ja empatiaan*. Upeaa, että viestinnän ja vuorovaikutuksen ilmiöihin keskittyvällä julkaisukentällä tapahtuu!

Juhlanumeron kaksi lektiota keskittyvät ajankohtaiseen teemaan, etätööhön. Lotta Salinin lectio praecursoria esittelee asiantuntijapalveluyritysten etäjohtajien viestinnän tavoitteita ja arvonluontia tarkastelevan väitöstutkimuksen. Rasa Jämsenin lectio praecursoria tarkastelee etätöytä työyhteisön teknologiavälitteisen vuorovaikutuksen kokemusten näkökulmasta.

Lisäksi tässä numerossa esitellään Prologos ry:n myöntämät vuoden 2025 Vuoden vuorovaikutusteko -kunniamaininnan sekä gradupalkinnon ja kunniamainintojen saajat.

Juhlavia ja yhteisöllisiä lukuhetkiä, pidetään Prologi vauhdissa myös seuraavat 20 vuotta. Eläköön Prologi, eläköön kotimainen avoin tiedejulkaiseminen!

Teidän todellakin
Prologin toimituskunta